

Slovenec, podpirajte tedaj z vsemi močmi družbo sv. Cirila in Metoda: pristopite k nji, kolikor je mogoče, ker ravno ta družba je naše mogoče orožje proti nemški sili, kar tudi ti vidijo. Nemei sami nam lepo spričevalo dajejo, priznavajoč, da delamo zložno eden za vse, vsi za enega. Ne popustimo tedaj mi za las našega stališča, na katerem zdaj stojimo, saj iščemo samo tisto, kar nam gre. Pokažimo, da še Slovenec ni umrl, pa tudi še ni popolnoma zaspal!

Osrečki.

Cerkvene zadeve.

Jurij Matijašič, stolni prošt lavant. škofije.

Tridesetega julija 1882 l. Šo v Mariborski stolni cerkvi obhajali petdesetletnico svoje nove sv. maše stolni dekan preč. g. Jurij Matijašič se prav krepki in pri dobrem zdravju. Šest in dvajsetega junija 1784. leta so bili od sv. Očeta rimskega papeža za prošta Mariborskega kapitola imenovani, in od rajnega milostljivega knezoškofa nato za škofovsko apostolsko častjo najvišjo stopinjo slovesno postavljeni. Letos smo pa upali, da nam 60 let po novi sv. maši še dijamantno sv. mašo Bogu v čast in zahvalo odslužijo, — pa prišlo je drugače; Bog jih je v 85. letu starosti njihove k sebi na plačilo poklical, in so dne 12. maja ob pol devetih zvečer po prejemu sv. zakramentov v družbi svojih duhovskih tovarišev mirno, brez prave bolezn, svojo blago dušo izdihali. Naj mi bo torej dovoljeno, da tukaj v imenu vseh njihovih hvaležnih častilcev od njih slovo vzamem in vsaj nekoliko besedij spregovorim rajnemu v hvalni spomin, nam pa v izgled in posnomo.

Rajni so se rodili blizu Ptuja v meniški fari sv. Petra in Pavla 22. aprila leta 1808. Brati so se učili od neke šivilje po Volkmarjevih slikanih litanijah, in pa v Ptuju, kakor so to sami večkrat ganljivo pripovedovali. Dobro so se še spominjali, kako so pri Volkmerjevem pogrebu zvonovi pri sv. Vrhanu žalostno peli. Leta 1822 so prišli mladi Jurij v Maribor v latinske šole, katere so 1827 srečno dovršili. Tovariš jim je bil pozneje toliko slavni slovenski zdravnik doktor Št-fan Kočevar. Bogoslovske šole so dovršili v Gradcu in ravno tam so sv. mašnikovo posvečenje prejeli 29. julija 1832. Od leta 1833—1837 so bili kaplan v Središči in so v dolgi bolezni župnika Poljanca pokazali, koliko da zamore postrežljiva krščanska ljubezen bolniku težave njegove polajšati. Hvaležni Središčani jih za to še čez 50 let niso pozabili in so jim v zlatomašni svečanosti veselo častitali. Prav težko je mlademu duhovniku se ločiti od priljubljenega mesta, kjer so mu cvetele prve rožice rajskega veselja pastirske službe. Rajni Matijašič se pa prestavi niso upirali, ampak rekli so: »Škofova volja je božja volja, in če tje ne grem, kamor me Bog kliče, pa tudi ne bodem srečen in zadovoljen, ker mi bode manjkalo blagoslova božjega«. Veselo so prijeli za popotno palico in so na dalje pastirovali v prijaznem Lembahu blizu Maribora od leta 1837. do 1842. na strani slovitega učenjaka Cvetka, pozneje nadžupnika ptujskega in dekana lotnerskega. Cvetkovo ime ostane v dobrem spominu, in to v prvi vrsti po njihovih ustanovah za revne dijake Mariborskega gimnazija, za katere so položili več tisoč goldinarjev glavnice. Stefan Modrinjak je prav poznal plemenito srce Cvetkovo, ko njim je 1813 zapeel:

Zadni človek je na sveti,
Ki svoj rad za nič drži;
Zastoj so mu rožni cveti,
Njemu nikaj ne diši.

Ti prijatelj Cvetko jesi
Matere dežele cvet,
Z Dornavske kamenske ves,
Z lukom rejen pa oplet.

Od tega učnega in modrega duhovnika so se njihovi blagi gospod kaplan navzeli one ljubezni do branj podučnih knjig, ki jih nikdar ni več zapustila, še tudi v zadnjih dneh njihove visoke starosti ne, in pa liste jeklene odločnosti, ki je najodličniša poteza v njihovem značaju. »Kaj bodo ljudje rekli?«, tega strahu niso poznali, Fedar je bilo treba se odločno za čast božje potegniti, marveč prašali so: »Kaj bode pravični Bog rekel, ko pred njegovo sodbo stopimo?« [Dalje prih.]

III. Letno poročilo „Cerkvene družbe“ v Vitanji za leto 1891.

Namen »cerkvene družbe« je bilo vsled § 1 društvenih pravil: »nabirati denar, s katerim se ima farna cerkev v Vitanji prezidati in olepšati po razmerah družbinega premoženja skrbeti tudi za olepšavo cerkve Matere božje na hribci.«

Vsled II. letnega poročila je vse društveno imetje koncem leta 1890: 861 gld. 77 kr., doneski leta 1891 znašajo po odbitih stroških za tiskovine itd. pa 457 gld. 54 kr. in obresti do 31. decembra 1891 46 gld. 21 kr., vse društveno imetje znaša koncem l. 1891 tedaj vkup 1365 gld. 52 kr.

Ta znesek je vložen v Vitanjski posojilnici na hranilni knjižici št. 1. Sv. maša za žive ude se je opravila 23. junija 1891, za mrtve ude pa 14. decembra 1891. Vsem prečastitim udom in dobrotnikom naznanjamo preveselo novico, da so tekom leta 1891 poslali naši družbi tudi naš premil. gospod knez in škof primerno darilo ter predsedniku pisali med drugimi to-le besede: »V pospeševanje Vašega vse hvale vrednega podvzetja pridjal sem 15 gld. Mili Bog naj obilo blagoslovi majhno podporo.«

Iskrena zahvala izreka se vsem čč. dobrotnikom in udom za poslane darove ter želimo, naj ostanejo društva zvesti tudi v prihodnje!

Gospodarske stvari.

Društvo „Kmetovalec“ v Gotovljah.

Bodi mi dovoljeno opisati sedmi občni zbor društva »Kmetovalec« v Gotovljah, ki se je vršil dne 29. maja t. l. v gostilni g. Martina Stojner. Omenjeni napravil nam je namreč navašč za to zborovanje veliko z zelenjem spletno uto, katera je bila tudi prav lepo okrašeni z venc. Vspredaj pri vhodu stale so precej visoke meje s trobojno in cesarsko zastavo, na katerih se je zibal tudi z venci obdan pozdrav: »Dobro došli«. Vreme bilo je izvanredno lepo. Gostov zbralo se je nepričakovano veliko in to ne le samo kmetje, temveč prijatelji kmetijstva od vseh stanov. Zanimanje za naše društvo kaže se vedno večje. Zastopana bila je malo ne le vsa Savinjska dolina, še celo izvan doline došli so nekateri gostje. Predno otvori naš za blagor in čast domovine neumorno delavni predsednik g. Ant. Goršek zborovanje, zapoje nam Braslovski pevski zbor, kateri nas je tudi počastil s svojim dohodom — čast mu — pesem »V pozdrav«. Imenovani g. predsednik pozdravi sedaj navzoče z nagovorom, izreče svoje mnenje o delovanju društva, se zahvali vsem dosedanjim udom in podpirateljem, prosi, da bi tudi zanaprej društvu mili ostali, ter zakliče vsem krepko: »dobro došli«. Ko zatem naš mnogo zaslužni rojak, g. T. Grah, prevzame podučljivi govor

o kmetijstvu, bila je splošna paznost. Zdaj se vrši pobiranje letnine in vpisovanje novih udov. V društvo se vpiše 16 novih, poprej že 112, vkup je tedaj 128 udov. Letnine se je nabralo 21 gld. 30 kr., poprej dohodkov 172 gld. 58 kr., vkup torej 193 gld. 88 kr. dohodkov. Ker je namen društva v ljudstvu obuditi večje zanimanje za umno kmetijstvo sploh, nalog mu je tedaj popirati, kakor sadjerejo, vrtnarstvo, poljedelstvo, gozdarstvo, vinarstvo, živinorejo in bučelarstvo. Oziralo je se na pravila društva, napravilo si je že drevesnico s 1400 drevesci, dalje trtno škropilnico, travniško brano in več manjšega orodja. Vzrasli so tedaj tudi stroški na 168 gld. 73 kr., ostane še gotovine 25 gld. 15 kr.

Društvo »Kmetovalec« po vsej svoji moči deluje za povzdigo sadjereje. V dokaz tega, da ima že lepo drevesnico; ker je zastopana od blizo in daleč vsa okolica Savinjska in ker je cesarjevič Rudolfovo sadjerejsko društvo s sedežem v Št. Juriji, za celi spodnji Stajar v povzdigo sadjereje namenjeno, sklene današnje zborovanje društva »Kmetovalec«, ker ni v voljnih denarnih položajih, prositi odbor cesarjevič Rudolfovega sadjerejskega društva, naj dovoli izdatno podporo društvu »Kmetovalec« za razširjenje drevesnice. Društvo si želi omisliti tudi do jeseni za žito čistilni stroj. Pozivljam toraj vse posestnike iz Gotovelj in okolice, da pristopijo k temu vse skozi izvrstnemu društvu v svojo korist. Dalje skrbi društvu po spisih strokovnjakov, podučljivih knjigah in časnikih ljudstvo podučevati in vnaša i za umno kmetijstvo, bodi toraj priporočeno vsem našim rojakom, kateri prebivajo v dolini in se naših shodov vdeleževati ne morejo, za kakoršno koli podporo. Slišali smo dalje lepe deklamacije, med katerimi je nastopil tudi naš domači pesnik Franc Vizovišek, deklamoval je novo sestavljene poveščice ter je vabil goste k društvu v prav saljivem govoru. Med raznimi nasveti oglasi se tudi v naše veliko veselje g. dr. Josip Srnec iz Celja, ter izreče svoje veselje o napredku Gotovljanov v zadnjih letih. (Konec prih.)

Banka »Slavija« imela je dne 15. maja svoj občni zbor. Iz letnega poročila, katero nam je priposlalo generalno ravnateljstvo tega uzorno slovanskega zavoda, posnemamo, da je dne 31. decembra 1891 banka »Slavija« štela 228.472 članov, ki so imeli pri njej zavarovanega kapitala 227.260.237 fl. 64 kr. Zavarovalne premije uplačalo se jej je 1.755.603 fl. 46 kr.; izplačala pa je svojim zavarovancem za škode in deleže vzajemno podedovanjskih društev 1.571.628 fl. 68 kr. Same obresti, katere je banka prejela od plodnosne naložbe svojih fondov, znašale so 335.882 fl. 87 kr. in so se porabile za zopetno pomnožitev fondov, ki kljubu ogromnim izplačilom vlaškega leta znašajo 5.479.788 fl. 90 kr. Kako zelo skrbi banka »Slavija« za varnost svojih članov, razvidno je iz tega, da znaša nje rezervni fond za požarna zavarovanja 69 $\frac{1}{2}$ %, vseh letnih premij, dasi ministerski raspis že 33% letnih premij proglašja za zadostno rezervovanje. Tudi za svoje uradnike skrbi banka »Slavija« prav uzorno, kajti njihov pokojninski fond, ki je nastal večinoma iz prebitkov uprave, znaša že 209.742 fl. 79 kr., in je le malo privatnih zavodov, katerih uradništvo bi bilo za starost svojo le približno jedako dobro preskrbljeno. Ako končno omenimo še, da je banka »Slavija« v 23 letih svojega obstanka plačala za škode 20.012.991 fl. 82 kr., bode nam gotovo priznal vsakdo, da so številke, katere pričajo o uzornem vodstvu zavoda in pa o priljubljenosti njegovih povsod, koderkoli posluje. Poučeno je pa tudi, kaj premore pošte je, vstrajnost in dobra uprava, kajti iz primirjevalnega izkaza o uspehih zavarovalnic v letu 1890 prepričali smo se, da banka »Slavija«, ki je bila leta 1869 ustanovljena z ne-

znatno svotico 3000 gld., zavzema danes po velikosti svojih fondov drugo mesto med 33 avstro-ogerskimi vzajemnimi zavarovalnicam. Tak zavod zasluži vsekakor vse zaupanje in zato naj bi Slovenci zatekali se množevno pod okrilje njegovo, ter dali slovo tacim zavarovalnicam, ki našim narodnim b-znjam niso nikdar prijazne bile.

Sejmovi. Dne 17. junija pri Sv. Trojici v slov. goricah in v Reichenburgu. Dne 18. junija v Poličanah (za svinje). Dne 20. junija pri Novi cerkvi, v Rušah, n-Tinskem in v Vitanji. Dne 21. v Studenicah pri Mariboru in pri Sv. Tomažu nad Veliko nedeljo. Dne 22. junija v Sevnici in dne 23. junija v Laskem trgu. Dne 24. junija pri Sv. Juriji na Tabru, v Konjicah, v Pod-sredi, pri Sv. Janži na Dravskem polju, pri Sv. Lenartu v slov. goricah in v Ribnici na Pohorju.

Dopisi.

Iz Šmarija pri Jelšah. (Volitve.) Nespametno bi bilo prepuščati gospodarske pravice na lastni zemlji ptujcem. Naši očetje, naši slavni predniki so krvaveli za vsako ped naše zemlje. S slovensko krvjo napojena so tla, katera sedaj obdeluje slovenski kmet. Ne bomo segali nazaj v zgodovino, ki je s krvavimi črkami pisana, ko so nemški vojvodi Slovence tlačili in ga potisnili v robstva žalostni stan. Naš mili slovenski jezik, ki tako veličastno in lepo dani, da ga je Grimm, pristen in pošten Nемеc, imenoval: doneč in mili jezik. To zrcalo in kinč našega čuvstva in mišljenja, to bi mi pustili zaničevati od naših nasprotnikov, ali kar je še hujše, od grdih izdajalcev svojega naroda! Mi bi hlapčevali na lastnih tleh, v domači hiši, in bi trpeli, da nam ptujci stiskavajo naše krvave žulje. Šmarijčani hočemo biti Slovenci, verni Slovenci, vredni sinovi že davno v hladni zemlji počivajočih prednikov. Ne bomo izdali lastnih pravic, ne častno priborene zemlje, naša je in naša mora ostati. Mi smo gospodarji v domači hiši in na domačih tleh, ptujci naj ostanejo ptujci. Zato se vsi vzdignimo, eno ljudstvo, eno čuvstvo, ena navdušenost in ena želja bodi nas vseh! Vsi k volitvi! In tu volimo moze, ki so naši, naši po krvi in prepričanju. Od sedaj ne bomo več podlaga ptujčevi peti. Ne izdajamo se sami svojemu narodu izneverjenim Judežem. Kvišku bratje, k volitvi! Združimo se, v slogi je moč. Tudi za nas velja pregovor: kar si podedoval po svojih stariših, to si prisvoji, da bo v tvoji oblasti. Slovensko zemljo smo podedovali po svojih stariših in na tej zemlji mora biti tudi slovensko gospodarstvo. Slovenska je in slovenska bo ostala. Pri volitvi se vidimo!

Iz Cezanjevec. (Naša šola) nas jako ne veseli, in to vsled tega, ker je bila pred potimi leti proti naši volji izročena zdanjemu g. nadučitelju, ki nam tukaj dela takšne spake, da se nam naša deca v njegovih rokah res smili. Želeli bi, da bi ta reč vzela enkrat konec, ter bi bili tega gospoda enkrat za vselej rešeni. Tudi naše šolsko poslopje, enako kaki mali viničariji, se nekako čudno kaže med lepo zidanimi prostornimi kmet-skimi hišami v naši vasi, ter zdanjim terjatvam nikakor ne zadostuje. Zato je že pred tremi leti naš krajni šolski svet sklenil, novo, našim razmeram ugajajoče poslopje sezidati. Ta sklep ga tudi veže, vendar pa se je našel v osebi znanega krčmarja na Kamensčaku neki mož, pristaš ljutomerskih prusakov, kateremu nikakor ni po volji, da bi mi za svojo slovensko deca in njeno omiko boljše skrbeli z dobro šolo. Se ve, da temu možu gre samo za to, da bi izsesaval celo okolico in se sam,